

Literatura na Świecie

Veszprém Lengyelországban

■ SZENYVÁN ERZSÉBET

A Literatura na Świecie (a magyar Nagyvilág lengyel megfelelője: irodalom a nagyvilágban) 1971-es alapítása óta folyamatosan kitüntető figyelmet szentel a magyar irodalomnak *Petőffitől* napjainkig. *Anna Görécka*, a lap lelkes, hozzáértő magyar irodalmi szerkesztője szerint az utolsó tizenkét évben ez több mint 2800 oldalnyi anyagot jelent. A lap, szerkesztésével nem megfelelően, általában blokkokban – hol korosztályi, esztétikai, stilisztikai alapú csoportosításban, hol egy-egy alkotó, például *Hannas Béla*, *Spiró György*, *Tohán Ottó* életművének keresztmetszetét adva – ismereti meg a lengyel olvasót a magyar irodalom adott szeletével.

Anna Görécka a 2011/11–12-es összevont számban, regionális szempontot választva, Szabadka után ezúttal Veszprém irodalmi vonatkozásait gyűjtötte egybe. Tudnunk kell, hogy a regionalitásnak Lengyelországban sokkal nagyobb a szerepe, mint nálunk, a főváros mellett ugyanis olyan meghatározó kulturális funkcióit betöltő „vidéki” városokat említhetünk (a teljesség igénye nélkül), mint Kraków, Wrocław, Lublin, Gdansk, Sejny.

A minitegy húsz éve kiadott, könyv alakú és terjedelmű, 410 oldalas veszprémi szám 354 oldalon mutatja be számos, jól áttekinthető és az olvasó tájékozódását segítő szerkesztéssel a választott munkákat. Az időrendet követve először a három *Chocholky* ívét – Viktor, László és Jendó – munkáiból kaptuk ízelítőt az olvasó úgy, hogy az adott szemelvényt a szerzőről készült irodalmi portré követi. *Kruidy Grynia*, *Terszniszky Józsi Jenő*, illetve *Géczi János* tollából. A prózai írások után három költő – *Géczi János*, *Ladányi István*, *Fenyvesi Ottó* – versei olvashatók, majd a már említett szerkesztési elv alapján a Cennauri ál-

nevű szerző és a róla szóló, *Darvasi Ferencről* származó recenzió következik. A választás legterjedelmesebb darabja Géczi János Veszprémről írt esszéje, amellyel *Reményi József Tamás* foglalkozik a szerzővel készített interjú formájában. A magyar blokkot a Délvidékről Veszprémbe emigrált *Bozsik Péter* történelmi prózája és a legfrissebb szerző, *Szabó Tibor Benjámint* írásai zárják.

Az irodalmi anyagot kiváló lengyel műfordítók tették olvasóik számára szívneművelés, élvezetes olvasmányá, munkájuk elismerését érdemel. A lap végén minden szerzőről szerepel egy-egy rövid, alé nyegtelő összefoglaló pályakép.

Számos hangulatos, régies báj kölcsönöznek az egész számnak az ugyancsak veszprémi kötődésű *Kis Jenő György* kanonok hagyatékában a közel-műltben fellet, 1913 és 1925 között készült fényképek (a címlapon is ilyen fotó látható), amelyek a többi között a kanonok családtagjait, első világháborús orosz hadifoglyokat, mezőkövesdi szennymunkásokat, veszprémi vadászt, patikust ábrázolnak.

A Literatura na Świecie veszprémi száma igen jó fogadtatásban részesült a lengyel olvasók részéről, rövid időn belül elfogytak a lapszámok. Varsóban március 2-án, illetve 3-án két rangos bemutató is volt négy szerző – Géczi János, Fenyvesi Ottó, Cennauri, Szabó Tibor Benjámint – mellett *Návrascsis Tibor* igazságügyi miniszter, veszprémi parlamenti képviselő és *Porga Gyula* veszprémi polgármester részvételével. E szám elismerésre méltó módon járul hozzá az utóbbi időben örövendésesen újra életkélté váló lengyel–magyar kulturális kapcsolatok továbbélmélyítéséhez. *Vasárnap a fővárosban* (Literatura na Świecie Veszprém, Szerk.: Anna Görécka. Hasyrua Kiszaki, Krakko, 2011/11–12.)

Fókusz KönyvárúháZ

Ismeretterjesztő-sikerlista

1. Lagercrantz, David: Én, Zlatan Ibrahimovic – Könyvmolyképző 2999 Ft
2. Bójte Csaba: A szeretet bölcsője – Helikon 3990 Ft
3. Morrelet, Sander: Aki a király hangján szól: Colin Firth – Atheneum 2990 Ft
4. Török András: Budapest-könyv – Park 4500 Ft
5. Tatai Gábor: A Sziklorkház rövid története, 1935–2002 – Magánkiadás 990 Ft
6. Kádár Annamária: Mesepszichológia – Kulcslyuk 3150 Ft
7. Nagy Szilvia–Szabó Anna Eszter: Egyetemista lány támogatót keres – XXI. Század Kiadó 2990 Ft
8. Isaacson, Walter: Steve Jobs – HVG 4900 Ft
9. Andraszew Iwan: Ne vigy minket a kísértésbe – Noran Libro 2990 Ft
10. Kisértet járja be Európát... A kommunizmus fűveskönyve – Lazi 1956 Ft

Hétköznapi liberálfasizmus

A szakértői kaszt majd mindent elintéz, újjászervezi a társadalmat...

■ MEGVERI DÁVID

Elámulna a Liberálfasizmus szerzője, ha megindná, mennyire mérföldtő művének magyarországi megjelenítése. *Jonah Goldberg* eszmefuttatása a liberálfasizmus és a fasizmus rokon vonásairól, baloldali eredetéről nagy hullámokat vetett az Egyesült Államokban. Ottani közreadása mégsem tűnhetett olyan eretnecségnak, mintha nálunk rúkkolt volna elő vérengzésnek, mintha volna zavarni a nemzettöle. A világból is ki akarták jogvédekk, hogy összezi szervezeteit emőin csüggtő jogvédők, hogy összehasonlítsák mer tenni a fasizma ideológia és a sztriszta liberálfasizmus között. A magyar közönség rácsodálkozhat a könyvre, mert kiderült belőle: vannak Amerikában konzervatívok, nem mindenki liberális, ahogy a balmédia sugallja. Hozzájárulhat a magyar

Rejtély és borzongás

Erdélyi útikönyvek: új műfaj, új forma

■ KÓ ANDRÁS

Már *Móricz Zsigmond* megnomda, hogy „ha az ember a témába befér, mindig a forma az, ami fel-frisíti”. Esztétikben témán az útikönyvek értendők, amelyek nagyjából hasonlóan láttatták az olvasóval a megismereni kívánt országot, városi vagy települést. *Pataki János* azonban mintha hallgatott volna nagy írónkra, amikor megálmodta erdélyi útkönyveit. Tudniillik témájában és formájában is új műfaj teremtett, amelynek lényege mindenekelőtt a fénykép. A szöveg is hangsúlyos, de csak másodlagos. Pontosabban csak a legfontosabbat meséli el egy-egy helyszínről. A szabványos, az egyéni látásmód vezérlő. Belső készletéből elment 2004-ben a csikonyhói búcsúra, és ez okozta a „vesztét”. Az élmény olyan hatással volt rá, hogy elhatározta: Erdélyről szóló könyveket fog kiadni, mégpedig másképpen, mint ahogy az olvasóközönség megszokta. Hogy álmát megvalósíthassa, megtanult fényképezni is, és a látottakat művészi rangra emelte. Jó minőségű papíron és megpragadó fotókkal vezeti el az olvasót például a Székelyföldre, azzal a bevallott céllal, hogy aki kezébe veszi könyvét, az vágyat érezzen az utazásra. Mintha minden képe alatt ez állna: „Ézt (is) látnod kell!” Egy-egyben társul szegődünk, és legszívesebben vele indulnánk el a vandortúra. Könyve kiválóan alkalmas a felkészülésre, formája és mereve folyóan magunkkal cipelhetyük, és havas téli esteken a kandalló mellett visszalapozhatunk bármelyik oldalára. Feldézhetyük *Kányádi Sándor* versét is: „Hadd lássam a székely hegyek / buklos, fenyős, kéklő orrát / ahonnan már, amint hittem, / csak egy lépés a mennyország.”

A tervezett sorozatból eddig négy könyv jelent meg: a Székelyföld, amely Erdély délkeleti örzőinek, a

A szent és a profán találkozása Háromszéken, a perktől kápolnánál

Goldberg válassza határozott igen. Példák során keresztül igazolja, hogy fasizmus és kommunizmus őszszed. Közös nevezőjük a – klasszikustól eltérő – mai liberálfasizmussal: mindhárom progresszivistai irányzat.

A szerző hangsúlyozza: *Szálitól* származik az a hamis beállítás, hogy a kommunizmus és a fasizmus ellentétei egymásnak. A szovjet diktátor látott mindezenben fasizmust, aki ellene volt, beleértve a vele vettek a receptúráit, amikor mindent és mindenkit nácinak bélyegeztek, aki útjukban áll. Nemcsak nálunk szokás lefasisztázni lépten-nyomon a jobbboldalt. Amerikában nagyjából hagyományai vannak a módszernék. Goldberg viccesnek találja, hogy éppen azok tartják a fasizmus egyik legmeghatározóbb tulajdonságának az ellenfél demonizálását, akik ezt a módszert állandóan alkalmazzák. Persze ha azt vesz-

hős székelyeknek páratlanul szép földjét mutatja be (az eladott példányszám 25 ezer fölött jár), Mártona-zetelállító magas hegyek, *Petőfi* mézesheteinek emlékhelye, a Szászöld, a várak világa; és az Erdélyi-meden-ce, amely Kalotaszeg, a *Médség* és Torockó titkait tárja föl. Ez év végén lát napvilágot a Partium. Közben meglepte az olvasót egy szakácskönyvvel is, Erdélyi zeci címe. Hja, könnyű neki, mondtamánk, az édesanyja szakácsnő volt. Csakhogy Pataki a könyvben fellelhető ételek közül saját maga is elkészített többet, és változatosan formabontó: az ételreceptek és az anycsiklan-dozó ételek fotói mellett csodálatosan tájképek szinesítik az oman való ételeket. Nem véletlen, hogy ez a könyv is több kiadást ért meg. Az útkönyvek része az Örök Erdély, amelyben fotoszennvedélyt eli ki a szerző, egy másikban a csángók életét mutatja be végül Tündérország (Erdély) régi képeit kunata fel, és hozzájuk illesztette a helyszínek mai arculatát.

Pataki Jánost tavaly súlyos baleset érte. Fényképezés közben lezuhant egy szikláról. De most már újra tervezti új műfajú útkönyveit, és álmának nincsen határa.

A Székelyföld című kötet bevezetőjében írja: „Amikor kimondjuk máris valami megfoghatatlan titkokatosság, valami azonnali misztikus borzongás lesz úrrá rajtunk. A Székelyföld mindannyiunk élő lelkiismerete. Akárcsak a saját lelkiismeretünkkel, először vonakodva nézünk vele szembe. Aztán valami erő hatására elindulunk a Székelyföldre, s attól kezdve menthetetlenek vagyunk.”

Igy járt Pataki János is – örömlünk. *(Pataki János: Székelyföld – A legendák világa, 6. kiadás. Székelykő Kft., Budapest, 2012. Ára: 6923 forint)*

tásról, akkor minden a helyére kerül. Mindig a köz-

akaratra hivatkoznak, és a progresszizóban, az élecsapban biznak. Az ellentmondást nem tűrő szakértői kaszt majd mindent elintéz, újjászervezi a társadalmat. Eszményük a multikulturális identitáspolitiká, amely az életet különböző csoportok küzdelmében való megszabadulás egyetlen módja az elit kulturális intézményein át történő hosszú menetelés. S hol marad a másság tisztelése? Szerintük bármely rivális identitás a probléma része, ezért ellenség. A fasizmus a liberálfasizmushoz és a kommunizmushoz hasonlóan progresszív, terjeszkedik, nem visel el határokat magga előtt. Hogy nem könnyű szétválasztani, mikor van szó kommunizmusról, fasizmusról, illetve liberálfasizmusról? Valóban, sokszor nincsen különbség. Egy okkal több, hogy azt kiáltjuk: elég! – ahogy a The New York Times bestsellerlistáján sokáig az első he-